



"אם אתם יכולים לחלום את זה, אתם יכולים לעשות את זה."

תמיד תזכרו של הזכר הזה התחיל מחלום ועכבר" - (וולט דיסני)



קיר מפעיל - גיבורים מהאגדות



אגדות ומעשיות

ג'ק ואפון הפלא
נילס הולגרסון
בגדי המלך החדשים
עוץ לי גוץ לי



אלאדין
פיטר פן
סינדרלה
שלגיה

אצבעונית
הברווזון המכוער
היפה והחיה
החתול במגפיים

היפיפייה הנרדמת
זהבה ושלושת הדובים
כיפה אדומה
עמי ותמי

תמצות

תמצות-ארגון הרעיונות המרכזיים שהובאו בטקסט.

המטרה – להבין את החומר טוב יותר ולזכור את הכתוב לצורך משימות לימודיות או הכנה למבחן.

עליכם לתמצת את האגדה שבחרתם.

כיצד תעשו זאת?

1. העתיקו את הרעיון המרכזי בכל פסקה.

2. נסחו רעיון מרכזי בצידה של כל פסקה.

3. חברו את הרעיונות המרכזיים באמצעות מילות קישור מתאימות.



אפיון דמות



א. דמות ראשית: הדמות העיקרית והחשובה בסיפור. מוזכרת פעמים רבות בסיפור, יש עליה מידע רב והעלילה נרקמת סביבה.

ב. דמות משנית: דמות בעלת חשיבות נמוכה. אין עליה מידע רב, העלילה לא נרקמת סביבה. תפקידה לעזור בפירוט העלילה ולסייע לדמויות העיקריות לפעול. הדמות המשנית מסייעת לקורא להבין את הרקע.

א. דמות עגולה – דמות מורכבת ובעלת תכונות רבות. הדמות עוברת במהלך הסיפור שינוי והתפתחות.

ב. דמות שטוחה – דמות פשוטה, בדרך כלל בעלת תכונת אופי משמעותית. הדמות אינה משתנה לאורך הסיפור ואינה מתפתחת.

מאפיינים פנימיים

תכונות אופי – תכונות חיוביות ו/או שליליות של הדמות

עמדות – מה חושבת הדמות על אנשים או מצבים מסוימים? האם היא בעד או נגד

נושאים מסוימים? מה ניתן ללמוד מזה על הדמות?

מחשבות – אילו מחשבות עולות בראשה של הדמות? האם הן חיוביות או

שליליות? על מי או על מה היא חושבת?

רגשות – אילו רגשות מביעה הדמות בסיפור? כיצד הם משפיעים על התנהגותה?

מה אפשר ללמוד עליה?

מאפיינים חיצוניים

מראה – כיצד נראית הדמות? מה זה אומר עליה?

מעמד ורקע חברתי וכלכלי – האם הדמות מגיעה ממעמד חברתי גבוה או

נמוך? האם מצבה הכלכלי טוב או לא?

סביבת חיים - האם לדמות יש משפחה? מה יחסיה עם בני משפחתה? מי

החברים שלה? כיצד היא מתייחסת אליהם והם אליה?

התנהגות – אילו מעשים מאפיינים את הדמות? מה ניתן ללמוד מהם?

הרגלים – למה הדמות רגילה? אילו התנהגויות חוזרות על עצמן בחייה? מדוע?

אפיון דמות



בחרו דמות מתוך האגדה והכינו להן תעודת זהות לפי הקריטריונים הבאים:

1. דמות ראשית/משנית? העתיקו מתוך האגדה דוגמאות המחזקות את טענתכם.

2. עליכם להחליט האם הדמות המדוברת היא דמות עגולה או דמות שטוחה? העתיקו מתוך האגדה דוגמאות המחזקות את טענתכם.

3. מהם התיאורים החיצוניים והפנימיים של הדמות?

4. הסבירו מדוע בחרתם דווקא בדמות הזאת?

זיהוי סוג המספר באגדה



המספרים בסיפור נחלקים לסוגים שונים:

מספר כול יודע - מספר הנמצא מחוץ לעולם שעליו הוא מספר, ומסוגל לשוטט בזמן ובחלל כרצונו. תוך כדי הסיפור הוא מסוגל לתאר את המחשבות והרגשות של גיבוריו, את המצבים הנעלמים מעיני אחרים ואת העבר והעתיד של הדמויות. המספר הכול יודע מספר הכול ברמה האובייקטיבית, הוא יודע הכל בוודאות, ולעולם אינו תוהה על דבר זה או אחר. (לדוגמה: "ולפתע נכנס לחדר אדם, שכנראה היה חברו של הילד." המספר הכול יודע לעולם לא ישער/יתהה לגבי הדמות, הוא מספר כל יודע - הוא יודע בוודאות שזהו חברו של הילד, לכן יכתוב: "ולפתע נכנס לחדר אדם, הוא היה חברו של הילד".)

מספר אינני - מספר הצמוד לנקודת המבט של אחת הדמויות: המחבר מתאר את המראות מנקודת מבט של אחת הדמויות. הוא מספר את הסיפור מנקודת הראייה המצומצמת שלה. דמות זו אינה חייבת להיות דמות מרכזית.

מספר בלתי מהימן - מידת המעורבות כמו גם מאפיינים אחרים (למשל: רמת ההשכלה, מידת השפיות, התגלות סתירות בדברי המספר ועוד) יכולה להשפיע על מהימנותו של המספר. מספר בלתי מהימן הוא מספר העשוי להסתיר את האמת ולמסור עובדות ודעות שאינן מוכחות ביצירה, והמחבר המובלע מתנגד לדעותיו.

מספר דמות - מספר המהווה חלק מעולם הסיפור, ומתוכו מספר אותו. הוא מתחלק לשני סוגים:

מספר דע - המספר מספר על דמויות שפגש או על אירועים שחווה ולפיכך הוא מעורב בסיפור. מעורבות זו מקנה לו עמדה מסוימת ואינה מאפשרת לו להיות נייטרלי. הוא מצוי בתוך הסיפור, ולכן ידיעתו מוגבלת.

מספר גיבור - זהו למעשה מספר-עד המעמיד את עצמו בתור הגיבור המרכזי. המספר הגיבור מספר את הסיפור בגוף ראשון. הוא עשוי להגביה את עצמו, לגמד את דמותו או לתאר את חייו הפנימיים בפירוט רב. מידת המעורבות של המספר מתחלקת גם היא לשני סוגים:

מספר בלתי מתערב - מספר המשתדל להיות נייטרלי ואובייקטיבי ככל האפשר. הוא אינו נוקט עמדה מוצהרת בסיפור.

מספר מתערב - מספר הנוטה להביע את עמדתו כלפי הדמויות או ההתרחשויות בסיפור הקצר. הוא עשוי לפרש התנהגות הגיבורים לפי ראות עיניו. יש שהוא מעדיף דמות אחת על פני הדמויות האחרות



זיהוי סוג המספר באגדה

1. זהו את סוג המספר באגדה.
 2. העתיקו מתוך האגדה משפטים המחזקים את תשובתכם.
 3. בחרו אגדה נוספת מתוך הרשימה הכתובה בשקופית הראשונה.
- ערכו השוואה בין 2 האגדות שקראתם בקריטריון "סוג המספר". עמדו על ההבדלים בין שתי האגדות.

עובדות ודעות



עובדות - אמירות , היגדים , קביעות שאין עליהם ויכוח , דברים הידועים כאמתיים , ואשר ניתן להוכיח את אמתותם .

למשל : בתל אביב יש בניינים שגובהם יותר משלוש קומות — אמירה זאת היא עובדה שאפשר לבדוק את אמתותה .

דעות - מה שחושבים על העובדות , על הרעיונות , או על הדעות של אחרים .

למשל : טוב שיש בתל אביב בניינים גבוהים ; הבניינים הגבוהים יפים ; עדיף לגור בבניינים נמוכים ולא בגבוהים ; חובה להפסיק את בנייתם של הבניינים הגבוהים .

משפטים אלה הם דעות ולא עובדות , אף על פי שהדעות מתייחסות לעובדות . מושגים קרובים למילה דעה - עמדה , השקפה , השערה , הערכה , שיפוט , אמונה , ביקורת .



עובדות ודעות

קראו את האגדה שבחרתם.

1. העתיקו מתוך האגדה 4 עובדות הכתובות בה.

2. כתבו 4 דעות באשר להתנהגות/ מראה הדמויות.

3. מה ניתן ללמוד על הדמות מתוך העובדות הכתובות באגדה?

כתבה עיתונאית



הכותרת – מציגה את נושא הכתבה.

פתיח מעניין – משפטי הקדמה המציגים את הנושא בצורה מעניינת.

זכרו - הכותרת והפתיח, תפקידם למשוך את עינו של הקורא, לעורר בו עניין וסקרנות.

גוף הכתבה – עיקר הכתבה, החלק המכיל את התיאור העיקרי של הדברים: פירוט הנושא, תיאור נרחב והסברים.

בגוף הכתבה ישנו שילוב של מידע ממקורות שונים.

הכתבה חייבת לענות על חמש שאלות:

מי? מה? מתי? מדוע? היכן?

סגנון הכתיבה:

יש לכתוב משפטים פשוטים וברורים ככל האפשר. בגוף הכתבה יש צורך לחזור על המילים והפרטים החשובים

שאותם ציינו בכותרת, בכותרת המשנה ובפתיח. החזרה מקלה על הקורא את קליטת העובדות.

עיצוב:

כותרת מודגשת גדולה.

כותרת משנה מודגשת וקטנה בהשוואה לכותרת הראשית.

תמונות מלוות את הכתבה.

כתבה עיתונאית



עליכם להכין כתבה עיתונאית העוסקת באחד מהנושאים העולים באגדה.

(היעזרו במחווון המצורף בשקופית הקודמת)

הקפידו לכתוב במשלב לשוני גבוה, תוך התייחסות לפתיח מעניין, סימני פיסוק, עיצוב מתאים.